

Tereddut -32 / dowamy

Category: Edebi makalalar, Kitapcy
написано kitapcy | 24 январь, 2025
Tereddut -32 / dowamy Tereddut

Hyzyr aleýhissalam bilen görüşilip bilnermi?

Ynsan düşünje bilen baglansykly meseleleriň üstünde durup, ol meseleleri özünde jemläň kitaplary öwrenen ýagdaýynda çuňlaşar. Kalby ýaşaýyşy bilen baglansykly meseleleriň üstünde saklanyp, olara yhlas bilen aralaşan wagty, ruhy taýdan aýratyn özgerer. Ylmy meseleleriň üstünde tutanýerlilik bilen durup we bu meselede her gün täze ösüşler gazanyp, täze-täze açyşlara ýeten ýagdaýynda ylmy çuňluklara ulaşar. Bularyň ählisinden geçip bilip, diňe Allahyň razylygyny we Ony hoşnut etmäge gönügen ynsan Allah bilen bolan gataşygy derejesinde çuňlaşar.

Aslynda Allah bilen baglansygynda çuňlaşan bir ynsan netije babatda beýleki ýollar bilen gazanyp biljek her bir zatlaryny-da gazanar. Belki sähel zähmet, ýönekeý bir maglumat bilen Hak Tagala onuň ylmyna keramat berip birini müň eder we ony ýyllar boýy zähmet çekilip ýetilmejek netijelere ýetirer. Şeýdibem olar ýalylar bir gezek okar, emma, ondan müňlerçe manylara ýetip biler.

Takyk we tebigy ylymlar öwrenildigiçe ynsanyň beýnisine we kalbyna ornaşar we ynsanyň zähmetine görä öser, boý alar. Ynsanyň Allah bilen gatnaşygynda çuňlaşdygyça ruhy älemlere degişli magryfet hem-de maddy älemlere degişli maglumat we tejribe toplar. Hawa, diňe takyk we tebigy ylymlar bilen meşgullanýan şol ylymlarda galar, emma beýleki biri bolsa ruhy älemleriň çäginä aşyp maddy älemlere-de dolu düşüňip biljek derejä ýeter.

Maddaçylygyň esas edilip alnan asyrynda ýaşaýandygymyz üçin her bir zady maddy ölçeglerde we esaslarda öwrenmek adat boldy. Bu sebäpden hem köpimiz manewiýata ýat bir adamlar bolduk we ruhy gymmatlyklardan jyda düşdük. Bu çalt ýaýraýan

maddylaşma beýnimizden ruhy gymmatlyklary syryp-süpürdi. Rahmet-i ylahydan umyt we haýyş edýäris bizi täzededen many we ruh ynsanlary halyna getirsin...

Allah (j.j.) bilen baglanşykda çuňlaşan bir ynsan gaýyp älemine aralaşar, melaikéyi kiram bilen görüşip biler, jynlar bilen gatnaşyk saklar, ruhanylar bilen habarlaşyp biler, Hyzyr aleyhissalamy görer, hatda onuň derejesine göteriler... Hezreti Mesih bilen hemdem bolar, Hezreti Mäti bilen tejdit (özgertmek, döwrebaplaşdyrmak, täzededen dikeltmek) söhbetlerinde bolarlar... Hawa, ynsan Allah (j.j.) bilen gatnaşygynda çuňlaşar, şekilden, daş görnüşden halas bolar, bularyň ählisi ruhuň bar güýjüni Allaha wasyl bolmakda ulanyp bilse amala aşar...

Şonuň üçin käbirleriň «Hyzyr aleyhissalam bilen nähili görüşýärmişler? Bizem görüşip bilerismi?» diýen ýaly soraglary we düşüňjeleri biraz işiň daşynda bolmagyndan we bu zatlaryň oňa ýat bolmagyndan gözbaş alýar. Hyzyr (a.s.) görmek her kes üçin mümkindir. Kim bilýär, belki mesjitde hataryňzyň arasynda-da bolup biler. Iň azyndan metjitlerde Hyzyryň (a.s.) mübärek saýasynda ruhuny terbiýeläp kämillige ýetirenler hökman bardyr. Araňyzda melaikéyi kiram hem bardyr. Belki maddy älemde maddy älemi seýl edenler, ýagny siziň garaýyşyňyzda pany bolan we siziň garaýyşyňyz bilen älem-i şahadata tomaşa edip ýören ruhanylar hem bardyr. Siziň içiňizde kalp we duýgularyňyz bilen bitewileşen latyf, nurana mahluklar hem bardyr. Emma, olary duýmarsyňyz... Hak Tagala maddy taýdan beşeriň ýeten ösüş derejesine deň derejede, ruhy, magnewi taýdan hem bize ösüş gazanmagy nesip etdirdin!..

Sydkdygyna, sadykdygyna her kimiň güwä geçen, ynanýan Serwerimizden (s.a.w.) başlap, biziň döwrümize çenli örän beýik, päkize kişiler, ruhy safiä ýeten kişiler Hyzyr aleyhissalam bilenem, Melaikéyi Kiram bilenem, ruhanylar bilen hem görüşendiklerini aýdýarlar.

Serwerimizden (s.a.w.) başlap döwrümize çenli gelip geçen bu beýik şahsyýetleriň, ulug pirleriň, ýagşyzadalaryň elbet, Allahdan örän gorkan, kalplary söýgüden titir-titir titreyän, bu şahslaryň, çem gelen ýagdaýda pikir öňe sürmekleri mümkin

däldir. Olar gyşarnyksyz dogry sözlärler. Biz hem hiç bir şübhä orun bermän muña ynanýarys. Ähl-i keşif we ähl-i müşahade Hyzyr aleýhissalamyň durmuşda bardygyna ynanýarlar. Hadyslaryň toplanan döwründe Buhari we döwürdeşlerinden käbiri «Hyzyr wepat bolupdyr» diýen karara gelseler-de, müjdehit ymamlaryň dördüsi we beýleki fykyhçylar Hyzyr aleýhisselamyň ýaşap ýörendigini tassyklaýarlar. Netijede, isle onuň zyllinde, isle hut özi bilen bolsun käbir kişiler onuň bilen görüşip bilýärler ýa-da Ol olar bilen görüşip biler...

Hyzyr bilen görüşip biljekler, Hyzyryň derejesine göterilen kimselerdir. Gysgaçasy kämillige ýeten, menligini ýeňen kimselerdir. Muña bir mysal getireliň. Bilişimiz ýaly, Ýunus Emre Taptukyň öýüne elmydam göni odunlar getirer eken. «Näme üçin bularyň barysy göni, tokaýda egri agaç yokmy?» diýip soranlarynda «Taptukyň öýüne odunuňam egrisi girmez» diýip jogap beripdir. Hawa, göni ýöremelisiň, maksadyňa ýetmelisiň! Ok ýaly dos-dogry bol, nyşanaňa baryp deg...

Taptuk synap görüpdür. (Muny Balhly Ybraýym Edhem, Möwlana Jelaletdin, Ymam Şibli we Şemsi Tebrizi bilen baglanyşdyryp hem aýdýarlar). Müridlerden başga biri eline suw gaplaryny alyp çeşmeden gelýär. Bu aralykda edil neşterli ädigi bilen atyny debsilän ýaly, baryp Ýunusyň aýaklaryna, butlaryna neşter dürtüp ganadýar. Ýunus gapyň agzyna gelýänçäler sesini çykarmaýar. Gapynyň öňünde: «Biz o meseläni gaty öň, Sary obada goýup gaýdypdyk» diýýär. Ýagny, nebsimizi diňlemegi, bu agyrylara üns bermegi biz örän öň, obamyzda goýup gaýtdyk diýmek isleýär. Mürid şeýhiň ýanyna gelýär. Şeýh «Näme diýdi?» diýip soraýar. Mürid «Sary köýde goýup gaýtdyk» diýdi diýýär. Şeýh: «Entegem özüniň aladasyny edýär. Bişip ýetişmändir, entegem bişmegi gerek» diýen karara gelipdir.

Ýunus nähili jaýdar aýdypdyr.

«Urana elsiz gerek,
Sögene dilsiz gerek,
Derwüş köňülsiz gerek
Sen derwüş bolup bilmersiň.»

Döwrüň mürşitleri, teblygçylary hem şeýle bolmaly. Ýagny, urana elsiz, sögene dilsiz, Kuran talyby köňülsiz gerek. Göwni galan, darygan Kuran talyby bolmaz. Hyzyr bilen görüşmek üçin özüňi pikir etmezlik gerek. Nagyşbendileriň:

«Diýr tariki Nagyşbendi, gerekdir bu dördi terk, Terk bu dünýä, terk o dünýä, barlygy terk, terki terk» – diýilýän senasynda dört zady terk etmegiň esaslary bardyr. Bu döwürde Hyzyry görmek maksadyňa ýetmek üçin, biziň ýolumyzda-da dört zat bardyr.

«Mutlak ejizlik, mutlak şewklilik, mutlak pakyrlyk, mutlak şükürlilik, eý dogan.»

“Ruhlar özgermeýändiklerine görä soň emele gelen dälmidirler?”- sowalyna nähili jogap berip bileris?

Bu mesele kelam ylmyňyň çuň meselelerinden biridir we bu sowalyň aňyrsynda şular bar. Älem üýtgeýändir. Üýtgemäge tabyndyr we yzygider üýtgäp durandyr. Biz bu sebäpden oňa soň emele gelen manysynda hadis diýýäris. Ýagny, soň dörýändigini üçin hemişe özgerip soňlanmaga dogry gidýär. Şonuň üçin özgerip soň gutarýan, ýok bolup gidýän bu zatlary hiç wagt özgermeýän, üýtgemeyän, soňy bolmadyk baky biri tarapyndan döredilip, sazlanandyr» diýýäris. Bu ýörelgä üýtgeýän zadyň üstündäki üýtgemeyän zadyň bardygyny görkezmek ýörelgesi diýlip bilner. Çalşylyp duran we üýtgeýän her zat üýtgemekden, özgermekden, reňklerden, şekillerden arassa, azat bolan bir Zat-y Ejelli Aglanyň (j.j.) bardygyna delildir. Ol bolsa Allahdyr, Wajibul Wüjutdyr. Bütün beşeri we tebigy hadysalardan, kemçiliklerden uzak we mukaddesdir. Zat-y uluhyýet üçin beýan edilen bu girişden soň şeýle bir sorag orta çykýar.

Allah (j.j.) üýtgeýän däldir, Allah (j.j.) üýtgemez. Ol iýmez, içmez, çykdaýjysy, girdejisi ýokdur. Ezelidir, barlygy, zaty özündendir, şol bir wagtda-da ebedidir.

Beýleki bir tarapdan ruhuň hem ýönekeý aýratynlygy bardyr. Ýagny, ruh maddadan emele gelen däldir. Şol bir wagtda halk äleminden däldir, Kuranyň beýanyna görä ol älem-i emrdendir.

Ýagny, ol atomlaryň bir ýere toplanmasy bilen hasyl bolan barlyk däl, melaïke-i kiram ýaly Allahyň emri bilen dörän aň-düşünjeli, nurany kanunlardan ybaratdyr. Tohumdaky pyntyklamak kanuny, planetalar we atomlar, hatda ýadro bilen elektronlaryň arasyndaky dartys kanuny ýaly, ruh hem bir kanundyr. Emma, ruhuň aňy bardyr. Beýleki kanunlaryň bolsa diriligi we aňy ýokdur.

Ruh maddadan emele gelen bolmandygy üçin ýönekeýdir, eremez, gutarmaz we dargamaz. Berk, üýtgeşsiz bir barlygy bardyr. Ine bu tarapy bilen hem – Allah saklasyn! – käbirleriniň aklyna Allaha meňzeýär diýmek ýaly bir zatlar gelýär. Ýagny, Allahyň özgerip üýtgemekden uzak bolşy ýaly, ruhda-da özgerip, üýtgemek ýok. Onda bu ikisiniň tapawudy näme?

Allahyň (j.j.) özgermekden we üýtgemekden, reňkden we şekilden arassa we uzak bolmagy zatyndandyr. Ruh bolsa ýönekeý bir barlyk bolup, Allah tarapyndan ýaradylandyr. Allah halykdyr, ruh mahlukdyr. Allah öz-özüne gaýym we barlygy öz özündendir. Ruh bilen birlikde her bir zat Onuň bilen gaýymdyr. Her bir zat medet isläp elini oňa uzadýar. Ol bolsa «iýýake nestain» sözi bilen ähli medet dilänlere medet berer. Ruh hem Allahdan medet diläp elini uzadan mahluklardan biridir. Ruhuň barlygyda Allah bien gaýymdyr. Hawa, ruham Allaha daýandygyça ýaşar. Allaha daýanmasa, ýiter, ýok bolar. Allah aň-düşünjeli, diri bir kanun hökmünde ruhy öz gudrat we eradasyna daýandyryp, şeýdibem onuň barlygyny dowam etdirýär.

Bir mysal getirmekçi bolsak Güneşde şugla, yşyk we reňkler bardyr. Aýda-da muny synlap bileris. Emma, Güneşi ýok diýip göz öňüne getiren wagtymyz, Aýyň ýagtysyny hem görüp bilmeris. Aýyň ýüzündäki ol görünýän ýagtylyk, Güneşden gaýdýan şöhleleriň jilwesidir. Biz hyýalymyzda Güneşi ýok diýip düşünsek, Aýda-da ýagtylyk galmaz. Siz Aý bilen Güneşi bu ýagdaýda deň tutup bilermisiňiz? Ýok. Kuran Aý üçin «nur» ýada «münir» meňzetmesini, Güneş üçin bolsa parlap ýanýan bir çyra meňzetmesini ulanypdyr. Bu meňzetmeler bir seredeňde Hak Tagala üçin uýgun görünmeýär. Emma, meseläniň doly beýan edilmegi üçin bu takyk mysaly ulandyk.

Ahyretde-de Allah ruhlar bilen birlikde jesetleri hem baky

etjekdir. Allah baky, olaram baky, emma, bakylygy Allah bilen gaýym. Olar ýok bolup bilerler, emma, Zat-y Ejell-i Agla her dürli nogsanlyklardan uzak we päkdir. Edebi makalalar